

Nr 111.

Av herr **Johansson i Edsbyn m. fl.**, om minskning av de ordinarie anslagen till enskilda anstalter för yrkesundervisning.

I motioner till 1930 och 1931 års riksdagar yrkade undertecknade Mosesson och Johansson, att riksdagen måtte betydligt höja anslagen till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning. Motionärerna befarade nämligen, att en för långt driven anslagsbegränsning skulle få ett hämmande inflytande på yrkesundervisningens fortsatta ordnande. Dessutom framhöll motionärerna vikten av de pedagogiska initiativ på yrkesundervisningens område, som dessa skolor framfört och alltför kunna beräknas framföra inom vårt undervisningsväsen, samt att dessa undervisningsanstalter tillföra vårt näringsliv intresserad och kvalificerad arbetskraft. Det är också ett faktum, att en stark förbindelse råder mellan dessa skolor och näringslivet, vilket har kommit till synes bl. a. under den arbetslöshet, som nu råder. Mycken ungdom har nämligen sökt sig till dessa skolor för att under sin arbetslöshet komplettera sina kunskaper och söka förvärva större skicklighet inom sitt arbetsområde. Staten har också beaktat detta och trätt hjälpende emellan genom att bereda denna samma möjlighet till erhållande av stipendier, som folkhögskolornas ungdom under många år haft.

Med anledning av motionen yttrade statsutskottet 1930: »Vad beträffar beloppet av anslaget till läraravlöningar, finner utskottet visserligen syftet med det motionsvis framställda yrkandet om höjning av detta anslag beaktansvärt men anser sig icke utan ytterligare utredning kunna förorda en sådan höjning.» År 1931: »finner sig utskottet icke nu kunna tillmötesgå motionärernas hemställan utan ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag, varvid utskottet emellertid förutsätter, att Kungl. Maj:t skall låta närmare utreda omfattningen och beskaffenheten av de ökade medelsbehov, som enligt skolöverstyrelsen och motionärernas uppgift föreligger, samt i övrigt ägna frågan uppmärksamhet». Statsutskottet finner nämligen vidgade möjligheter till yrkesutbildning särskilt önskvärda.

Departementschefen yttrade sig i förra årets statsverksproposition i samma riktning. Han påpekade, att reducering av anslagen hade varit kännbar för många skolor. Han beklagade detta av flera skäl och sade, att han med tillfredsställelse skulle ha hälsat möjligheten att biträda överstyrelsens förslag om höjning av anslaget.

Skolöverstyrelsen framhåller i årets riksdagspetita, att den icke kunnat bereda understöd åt många av ifrågavarande läroanstalter, som varit därav

förtjänta, och de understöd, som beviljats, ha i de flesta fall väsentligt understigit, vad läroanstalterna kunnat påräkna, därest de varit organiserade såsom kommunala. Detta har naturligt nog verkat hämmande på anstalternas utveckling.

Med anledning av departementschefens uttalade mening, statsutskottets yttrande till ovan nämnda motioner samt skolöverstyrelsens uppgifter borde man ha kunnat vänta, att Kungl. Maj:t skulle ha visat större hänsyn gent emot dessa skolor, då det nu på grund av den rådande depressionen var nödvändigt att nedbringa statsutgifterna. Sådan hänsyn har med all rätt iakttagits gent emot folkhögskolorna, för vilka begärts ett statsunderstöd, som med 50 000 kronor överskrider, vad som förra året begärdes av Kungl. Maj:t. Men då det gäller de enskilda skolorna för yrkesundervisning, har i stället föreslagits en synnerligen kraftig nedsättning av anslaget till lärarlöner från 610 000 kronor till 450 000 kronor samt till undervisningsmateriel från 65 000 kronor till 45 000 kronor eller tillsammans en nedsättning med 180 000 kronor.

Kungl. Maj:t tycks här ha följt organisationsnämnden, som menat, att anslagen till dessa skolor skulle kunna sänkas, om anslagsbehovet noggrannare prövades. Tydligen menar organisationsnämnden, att vissa skolor skulle kunna uppehållas utan eller med minskat statsunderstöd. Säkerligen har skolöverstyrelsen noggrant prövat vederbörande skolors behov och funnit starka skäl för understöd, innan sådana föreslagits. Om någon eller några skolor skulle till äventyrs kunna uppvisa ekonomisk vinst av skolverksamheten, vilket väl hör till undantagen, kan hänsyn härtill tagas, endast under förutsättning att skolan använder eventuell vinst till utdelning åt skolans ägare eller till skolverksamheten ovidkommande ting. Faktum är, att flertalet av dessa skolor varit och äro i hög grad hänvisade till att bygga sin verksamhet på elevavgifterna samt att utnyttja intressekretsar för att hålla sig flytande. Att förstnämnda förhållande icke är lyckligt varken för skolan eller lärjungarna är lätt förstäeligt. Endast få skolor ha det så ställt, att ett statsunderstöd är utan betydelse för deras upprätthållande. Vanskligt är även att ytterligare höja undervisningsavgifterna, varför beskärningen av statsunderstöden kommer att skapa stora svårigheter i skolornas verksamhet.

I en skrivelse till Kungl. Maj:t framhåller också Svenska yrkesskolföreningens styrelse, att det är med oro, som skolorna erfarit, att anslaget under nästkommande budgetår minskats med ej mindre än 180 000 kronor. »Många av dessa skolor», skriver yrkesskolföreningens styrelse, »sakna reservfonder eller andra kapitaltillgångar men ha icke dess mindre iklätt sig ansvar och kostnader för erforderliga lärarkrafter, lokaler och materiel i förhoppning att det dem en gång tillerkända statsunderstödet ej skulle komma att undergå avsevärd nedsättning». Skulle riksdagen bifalla Kungl. Maj:ts förslag om nedsättning av de för ändamålet tillgängliga anslagen, anser yrkesskolföreningen, »det vara uppenbart, att de berörda skolorna komme att lida ett

betydligt avbräck i sin verksamhet, varav givetvis, alldeles oförskyllt, även de vid skolorna anställda lärarna komma att hårt drabbas».

De i vårt land hittills anordnade och nu planerade kurserna för arbetslös ungdom visa tydligt det ökade behovet av skolor för yrkesutbildning. Men det vore irrationellt, om staten skulle beröva en väl beprövad och strängt kontrollerad verksamhet sitt stöd på samma gång som man tager upp en jämförelsevis ny och oprövad verksamhet av liknande slag. Det vore att bryta sönder en organisation, som behöves såväl i tider av arbetslöshet som i tider med rikliga arbetstillfällen.

Liksom vi alltså gilla, att folkhögskolorna erhålla ett sådant understöd att deras existens icke äventyras, så är det vår uppfattning, att dessa skolors motsvarighet inom yrkenas område, nämligen de enskilda anstalterna för yrkesundervisning, böra erhålla erforderliga anslag, på det att deras organisation icke må sönderbrytas och deras uppgifter icke må förfuskas till men för hela vårt undervisningsväsen på berörda område. Vi anse sålunda, att anslaget till dessa skolor icke bör sänkas med större belopp i förhållande till innevarande budgetårs anslag än med 61 000 kronor till lärares avlöning och med 9 000 kronor till undervisningsmateriel eller sammanlagt med 70 000 kronor, vilket belopp motsvarar en minskning av mer än 10 % av de nu utgående anslagen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställa undertecknade,

att riksdagen måtte

dels minska det *ordinarie* reservationsanslaget till understöd för avlöning av lärare vid enskilda anstalter för yrkesundervisning

nu	610 000 kronor	
med	61 000	»
till	549 000	» ;

dels ock minska det *ordinarie* reservationsanslaget till undervisningsmateriel åt enskilda anstalter för yrkesundervisning

nu	65 000 kronor	
med	9 000	»
till	56 000	» .

Stockholm den 20 januari 1932.

O. Johansson,

Gust. Mosesson.

Ernst Åqvist.

Edsbyn.

Oscar Osberg.

Ernst Lindley.